

Årsrapport // 2024

HDR AFFALDSANALYSE

HOLD
DANMARK
RENT

VIDEN OM
affald

MÆNGDERNE FALDER

I både 2022 og 2023 oplevede vi stigninger i mængden af henkastet affald i Danmark, men i 2024 ser vi en positiv forandring. Mængderne af henkastet affald er nemlig faldende, og det er ikke kun et lille fald!

I størstedelen af alle kommuner har vi gennemsnitligt talt 22% mindre affald i årets analyse, - sammenlignet med 2023. Faldet er dog ikke ensartet, da de største kommuner har oplevet det største fald, mens de mindste kommuner har haft et mindre fald.

Det er særligt mængderne af cigaretskod og småt affald der er faldet i mængde, mens der gennemsnitligt er mere stort affald derude. I 2023 udgjorde skod 62% af alt optalt affald, småt affald udgjorde 24% og stort affald udgjorde 14%. I 2024 udgjør skod 58%, småt affald 22% og stort affald udgjør 20% af alt optalt affald.

For at få indsigt i de tiltag, der har bidraget til denne positive udvikling har HDR været i dialog med nogle af de kommuner, hvor de største fald i affaldsmængderne er registreret. Og det gav interessante svar.

Flere steder har man øget renholdelsen af de kritiske lokaliteter med hyppigere rengøring, renholdt helt ind mod husfacaderne og renholdt med små fejmaskiner og affaldssnappere. I nogle kommuner har man ligeledes anvendt SUP-midlerne til et særligt fokus på skod med kampagner og skodaskebægre på skraldespandene.

Den øgede renholdelse og synlighed af driftspersonel i bybilledet i flere kommuner vurderes at påvirke borgernes affaldsadfærd i positiv retning, hvilket også kan spille ind på de faldende affaldsmængder.

Endelig ser man også en stigende tendens, hvor flere og flere frivillige tager affaldsposer med, når de går tur.

Vi, i HDR, er naturligvis meget glade for den positive udvikling i affaldsmængderne. Selvom resultaterne er opmuntrende, er der stadig behov for at fastholde den gode udvikling. Opgaven fremadrettet, - både for kommunerne og alle os andre, er at sikre, at vi vedvarende bevarer fokus "på bolden" og den kontinuerlige indsats. Kun på den måde får vi endnu flere rene og affaldsfrie offentlige arealer.

SAMLET ANALYSERESULTAT PÅ TVÆRS AF LANDET

Generelt:

Årets HDR Affaldsanalyse er blevet gennemført i samarbejde med 24 kommuner jævnt fordelt geografisk og størrelsesmæssigt på tværs af landet. Vi har optalt 161.691 stykker affald på 1920 målepunkter. HDR's analyse-team har kortlagt affaldsmængderne i perioden fra april til september, hvor lokaliteterne er besøgt på hverdage i dagtimerne.

De totale affaldsmængder er faldet markant:

De samlede optalte mængder affald viser et fald på 29% i de totale affaldsmængder fra 2023 til 2024, når vi sammenligner de samlede mængder i de samme 24 kommuner.

De totale mængder af skod er faldet med 34%.

De totale mængder af småt affald er også faldet med 34%.

De totale mængder af stort affald er faldet med 2%.

Indekstal:

Når HDR Affaldsanalysen gennemføres på en lokalitet, så scores et indekstal, der afspejler renhedsgraden. Indekstallet er objektivt og baseres på mængden af henkastet affald, der optælles på stedet. Skalaen for indekstallet går fra 1,0 (meget rent) til 9,0 (meget kritisk). HDR's fastsatte ønskede målsatte niveau er på 3,6.

Kommunetal:

Kommunens samlede indekstal beregnes som gennemsnittet af indekstallene fra alle 20 analyserede lokalitetstyper.

Landstal:

For 2024 er det samlede indekstal baseret på data fra 24 kommuner. Indekstallet er beregnet til 4,0, hvilket svarer til et acceptabelt niveau. I 2023 var indekstallet 4,4, hvilket betyder, at indekstallet er faldet i 2024.

Affaldsmængderne er gennemsnitligt faldet med:

- 17% i A-kommunerne (op til 49.000 indbyggere)
- 21% i B-kommunerne (mellem 49.000 og 92.000 indbyggere)
- 27% i C-kommunerne (over 92.000 indbyggere)

SAMLET INDEX 2024

På tværs
af landet

4,0

SAMLET INDEX 2023

På tværs
af landet

4,4

FALD I ANTALLET AF KRITISKE LOKALITETER

HDR definerer en kritisk lokalitet, som en lokalitet der får et indekstal på 6 eller derover. Det er dermed et sted, hvor der generelt findes meget affald og som af den ene eller anden grund er udfordrende at renholde.

I 2023 var 155 lokaliteter kritiske ud af de 480 lokaliteter vi besøgte i de 24 kommuner. Men i år er dette antal faldet til 101 og det er vel at mærke i de samme kommuner og på de samme arealer.

Dette må betragtes som en yderst positiv udvikling, der blandt andet afspejler de mange målrettede indsatser som er gennemført i de forskellige kommuner.

Det er særligt lokalitetstyperne "Sidegader", "Hoved- og gågader" og "Tæt befolkede boligområder i indre by" som er blevet renere og dermed mindre kritiske.

Ved en rundspørge til kommunerne viser det sig at på mange af de lokaliteter, der tidligere blev vurde-

ret som kritiske, er der blevet gennemført yderligere forbedringer som følge af et øget fokus. Der kan være tale om forskellige former for forbedringer, men ofte en bedre affaldshåndtering, hyppigere renholdelse, bedre infrastruktur og generel vedligeholdelse.

Det er vigtigt at understrege, at faldet i de kritiske lokaliteter ikke nødvendigvis betyder, at der ikke stadig er behov for forbedring. Selv blandt de lokaliteter, der nu vurderes som mindre kritiske, er der fortsat muligheder for at optimere.

HDR anbefaler derfor et fortsat fokus på de kritiske lokaliteter. Det er stadig der ressourcerne anvendes bedst og hvor en indsats har den største effekt.

TOP 5 OVER KRITISKE LOKALITETER

På dette års Top-5 blev der optalt **57%** af de samlede affaldsmængder

1

Trafikknudepunkter som bus- og togstationer og havne. Det er et sted, hvor der færdes rigtig mange mennesker dagligt. Ofte er grænsen mellem offentligt og privat renhold ikke klart defineret, hvorfor HDR havde et særligt fokus på grænsefladeproblematikken i dette års analyse.

På denne lokalitet ser vi alle typer af henkastet affald, og i særdeleshed skod og stort "to-go" affald.

2

Analyser i dette område omfatter de vigtigste indkøbscentre, som har en høj frekvens af trafik og mennesker. Det kan også omfatte lokale handelsområder uden for hovedbyen og byens centrale forretningsdistrikter. Også her er der en bred repræsentation af affaldstyper og ingen klart definerede grænseflader. Udover de sædvanlige "to-go" typer ses også rester af vareleverancer samt bortfløjen affald fra lastområderne.

3

De vigtigste torve og pladser i bycentrum. Der må forventes en del udendørs servering på torve og pladser og ofte også kulturaktiviteter mm.

Torve og pladser er ofte områder, hvor folk opholder sig i længere tid ad gangen. Her ser vi ofte problemer med henkastede cigaretskod, men også at borgere efterlader emballage fra mad og drikkevarer.

4

Primært sidegader til hovedgader eller gågader. Normalt har disse gader en høj intensitet af trafik og mennesker og mange cafeer og restauranter er beliggende her. Sidegader er sjældent under konstant opsyn, hvilket gør det lettere for folk at efterlade affald. Sidegader har heller ikke altid tilstrækkelige skraldespande, hvorfor affaldet havner i rendestenen, hvor renhold besværliggøres af parkerede biler.

5

Denne lokalitetstype omfatter alle parkeringsområder inden for bygrænsen. Parkeringspladser i byområder, der ofte er lidt skjulte eller mindre synlige, kan skabe udfordringer med henkastet affald. Da disse områder ikke altid er under opsyn, har borgere tendens til at smide affald, såsom emballage, cigaretskod eller større genstande. Det er ofte "gammelt" affald der registreres på disse arealer.

DE TRE AFFALDSTYPER: SKOD, SMÅT OG STORT AFFALD

Skodmængderne falder i 2024

Henkastede cigaretskod er en af de største affaldsudfordringer vi har i Danmark, - ja i hele Europa! Skod udgør 58% af alt optalt affald i 2024. Skod er ikke blot et affaldsproblem. De tiltrækker andet affald, der hvor de ligger og så har de også en miljømæssig negativ påvirkning. Skod er en vedvarende udfordring for mange kommuner, der kæmper hårdt med at få bugt med dem på deres arealer.

Men måske er der håb! På landsplan er der nemlig i år registreret et markant fald i mængden af cigaretskod i forhold til 2023. Skodmængderne er faldet med hele 34%.

Når vi ser nærmere på Top-5 over de mest kritiske lokaliteter for cigaretskod, så er det stort set de samme steder som sidste år. Busstationer, togstationer og havne, indkøbscentre og indkøbsområder, torve og pladser, sidegader og parkeringspladser i byområder. Her findes de i store antal.

Men anderledes ser det ud på de grønne arealer, hvor vi i år har optalt markant færre skod.

I særdeleshed i naturområder, skove og rasteplasser, parker og rekreative områder og lokale mindre boligområder er der registreret et fald i antallet af henkastede cigaretskod.

Årsagen kan måske være at befolkningen er blevet mere opmærksomme på de miljømæssige konsekvenser, det kan have at smide cigaretskod i naturen.

På trods af den positive udvikling er der stadig plads til forbedringer, især på de lokaliteter, der fortsat kæmper med store mængder cigaretskod. Det er fortsat vigtigt at fastholde og udbygge de initiativer, der har vist sig at være effektive, og måske tage yderligere skridt mod at ændre adfærd på de steder, hvor problemerne er størst.

I flere kommuner har de udbetalte SUP-midler udviklet sig til en forskel og stimuleret et yderligere fokus på netop denne affaldstype.

Hvor er skodmængderne faldet mest fra 2023 til 2024	
-59%	Skove og rasteplasser (lok. 19)
-57%	Parker og rekreative områder (lok. 4)
-50%	Naturområder og naturstier (lok 17)
-46%	Søer, åløb og kanaler (lok. 18)
-46%	Lokalt mindre boligområde uden for større byer (lok. 16)

DE TRE AFFALDSTYPER: SKOD, SMÅT OG STORT AFFALD

Mindre småt affald i 2024

Småt affald er affald der er mindre end et kreditkort, og noget som mange ofte ikke bemærker. På grund af affaldets størrelse og spredning er det svært at få det samlet op effektivt, og det kræver mange ressourcer fra kommunen. Småt affald kan eksempelvis være kapsler, slikpapir og nikotinposer.

I år udgør småt affald 22% af de samlede optalte affaldsmængder. Det er et markant fald på 34% i forhold til sidste år. Blandt de områder, der har set de største fald, finder vi parker og rekreative områder, sociale boligområder, villa- og rækkehusbebyggelser samt naturskønne områder som søer, å-løb og kanaler. Også lokale boligområder har mærket en forbedring.

Fælles for disse lokaliteter er, at det er steder, hvor folk både bor og tilbringer deres fritid. Dette skaber et naturligt incitament for at holde områderne rene og indbydende, da folk har en direkte interesse i, at deres nærområder fremstår velplejede.

Faldet i småt affald kan også være et direkte resultat af en aktiv indsats fra de mange frivillige grupper, der mange steder gør en stor indsats for at holde deres nærområder affaldsfrie. De er et fantastisk supplement til den daglige kommunale drift, der næsten udelukkende kun fjerner småt affald med deres fejmaskiner.

Men selvom vi ser en positiv udvikling på mange arealer, er det mindre affald stadig en udfordring, som vi skal adressere. Særligt skal vi holde øje med de henkastede nikotinposer, som de sidste par år er blevet mere fremtrædende, da flere og flere bruger dem som et alternativ til cigaretter. Det særlige ved nikotinposerne er, at de ikke nedbrydes hurtigt i naturen, og derfor udgør de en risiko for miljøet på samme måde som cigaretskod. Ydermere indeholder de smagsstoffer, som kan virke tiltrækkende på dyr og direkte skadelige at indtage.

Hvor er mængden af småt affald faldet mest fra 2023 til 2024

-58%	Parker og rekreative områder (lok. 4)
-49%	Socialt boligbyggeri (lok. 14)
-49%	Villa og rækkehusbebyggelse (lok. 15)
-48%	Søer, åløb og kanaler (lok. 18)
-45%	Lokalt mindre boligområde uden for større byer (lok. 16)

DE TRE AFFALDSTYPER: SKOD, SMÅT OG STORT AFFALD

Status quo i stort affald i 2024

Stort affald er affald større end et kreditkort og er dermed meget synligt i gadebilledet. Stort affald kan være mange forskellige affaldstyper, men de mest almindelige er "to-go" affald i alle materialer.

I år udgør stort affald 20% af alt optalt henkastet affald og de totale mængder af stort affald er faldet med 2% i forhold til 2023. Der har dermed været et betydeligt mindre fald i mængden af stort affald i forhold til de øvrige kategorier - skod og småt affald.

De steder hvor stort affald giver en del udfordringer, er på områder med en høj intensitet af mennesker. Det er på torve og pladser, busstationer, togstationer og havne, indkøbscentre eller indkøbsområder, kontorhuse, sportsarenaer, hospitaler og universiteter. Affaldet på disse lokalitetstyper stammer ofte fra to-go emballage, men det kan også være større genstande som møbler og elektronik.

På områder som torve og pladser, der fungerer som samlingspunkter for handel og sociale aktiviteter,

ser vi ofte større mængder affald efter store begivenheder, markeder eller sociale sammenkomster. Arealer ved kontorhuse, sportsarenaer, hospitaler og universiteter, er der hvor stigningen af stort affald har været størst i år. Også her drejer det sig om affald, der opstår i forbindelse med store arrangementer, fester, konferencer eller sportsbegivenheder. Desuden kan renoveringsprojekter også bidrage til forekomsten af stort affald, som kan være svære at få fjernet hurtigt.

Udfordringerne med stort affald er mange. For det første er affaldet ofte meget synligt og kan hurtigt skabe et dårligt indtryk af et område, hvilket kan have negativ indvirkning på både lokalbefolkningens og besøgendes opfattelse af området. Stort affald kræver også mere logistik og ressourcer for at blive håndteret effektivt.

HDR anbefaler et vedvarende fokus og målrettede initiativer til tackling af denne type affald.

Hvor er mængden af stort affald steget mest fra 2023 til 2024	
30%	Kontorhuse, sportsarenaer, hospitaler og universiteter (lok.11)
18%	Indkøbscentre eller indkøbsområder (lok. 12)
16%	Lokalt mindre boligområde uden for større byer (lok. 16)
13%	Bus- og togstationer og havne (lok. 5)
10%	Torve og pladser (lok. 1)

FRIVILLIGHEDEN HITTER

I kommunerne ser vi en stigende tendens til, at flere borgere engagerer sig aktivt i affaldsindsamlinger, både som enkeltpersoner og i grupper. Et godt eksempel på dette er Danmarks Naturfredningsforenings årlige affaldsindsamling, hvor næsten 240.000 børn og voksne deltager. Også etablerede frivilligrupper som "En for Holdet" og "En dråbe i Havet" oplever øget deltagelse i deres aktiviteter, hvor hundreder rydder byer og landområder for affald – inklusive regnvandsriste og kanaler.

Der er også et voksende antal borgere, der gør affaldsindsamling til en del af deres lokale fællesskab. Det betyder, at folk i stigende grad tager ansvar for at holde deres egne nabolag rene og hjælpe med at rydde områder, der ofte er vanskeligere at få adgang til, såsom skovområder, mindre stier og andre ufremkommelige steder.

Denne form for frivilligt arbejde kræver både tålmodighed og ihærdighed, da det kan være tidskrævende at rydde områder, hvor affaldet har samlet sig over lang tid. Ikke desto mindre viser disse initiativer et stærkt fællesskab og et øget engagement i at beskytte miljøet.

En anden voksende trend er affaldsindsamlinger på arbejdspladsen. Flere virksomheder ser det som en vigtig del af deres bæredygtighedsprofil at inddrage deres medarbejdere i affaldsindsamling og miljøvenlige initiativer. Mange virksomheder har taget affaldsindsamling til sig som en del af deres årlige events, hvor medarbejderne samles om et fælles formål. Dette styrker ikke kun virksomhedens grønne profil, men fremmer også et fællesskab blandt medarbejderne, der arbejder sammen om at gøre en positiv forskel i deres lokalsamfund.

HDR understøtter frivilligheden med konceptet Ren Natur og ved at hjælpe med organisering af erhvervents. De frivillige bidrager til at skabe en større bevidsthed om affaldsproblemet og nødvendigheden af en bæredygtig affaldshåndtering i hele samfundet.

For at støtte disse initiativer anbefaler HDR, at kommunerne aktivt fremmer og understøtter frivillige affaldsindsamlinger. Dette kan gøres ved at synliggøre affaldsindsamlingsaktiviteter på kommunens digitale platforme og ved at udlåne udstyr som affaldssække, handsker og reflektsveste til de frivillige. Desuden kan kommunerne organisere affaldsafhentning, hvilket letter arbejdet for de frivillige og sikrer, at affaldet bliver fjernet effektivt fra de steder, hvor det er blevet indsamlet.

På den måde styrkes både affaldshåndtering og fællesskabsfølelsen i lokalsamfundet, og det bliver nemmere for de frivillige at fortsætte deres gode indsats.

HOLD DANMARK RENT

Hold Danmark Rent (HDR) er en non-profit organisation, der arbejder for at nedbringe mængderne af henkastet affald på alle typer af arealer i Danmark.

HDR er et praktisk orienteret videncenter og en netværksorganisation, der arbejder innovativ og udviklende sammen med kommuner, frivillige og virksomheder for et renere Danmark uden affald i naturen. Med særligt fokus på muligheder for tværgående samarbejde og borgerinddragelse tilstræbes altid den bedste løsning for alle gennem en god og konstruktiv personlig relation.

HDR tror ikke på løftede pegefingre. Kun med en positiv tilgang kan vi gøre problemet med henkastet affald til vores fælles ansvar og nå langt bedre resultater.

Rapporten er udarbejdet af analyseteamet hos HDR. Find os og læs mere på vores hjemmeside.

Her kan du læse mere om analyseforudsætninger for vores affaldsanalyser.

Og her kan du se vores affaldsindeks.

Hold Danmark Rent
Rødeledsvej 70
5700 Svendborg
CVR-nummer: 37297925

